Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), judecător Guzun Corneliu

Dosarul nr. 2a-2660/25 (2-24016408-02-2a-28072025)

D E C I Z I E

22 octombrie 2025 mun. Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ
al Curţii de Apel Centru

Instanța compusă din:
Preşedintele şedinţei, judecătorul: Arhip Valeriu
Judecătorii: Corlăteanu Diana și Ghedrovici Nicolae
Grefier: Goncear Violeta

examinând în şedinţă de judecată publică, cererile de apel declarate de Bejenari Denis prin intermediul reprezentantului său, avocatul Mocanu Serghei și Ministerul Justiției împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 6 mai 2025, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Bejenari Denis împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, cu participarea intervenientului accesoriu procurorul Natalia Ababii cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală,

a c o n s t a t a t:

Circumstanțele cauzei:

La 9 februarie 2025, reclamantul Bejenari Denis a depus cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamantul Bejenari Denis a invocat că, la data de 4 iulie 2022, prin ordonanța procurorului în Procuratura mun. Chișinău oficiul Ciocana, Natalia Ababii, emisă la data de 9 februarie 2022 în cadrul cauzei penale nr. 2021481427, Bejenari Denis a fost pus sub învinuire incriminându-i comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 190 alin.(1) Cod penal.

Menționează că, în perioada 09 februarie 2022 până la 04 iulie 2022 reclamantul a fost căutat de poliție ca fiind infractor.

Însă numai la data de 31octombrie 2022 prin ordonanța procurorului în Procuratura mun. Chișinău oficiul Ciocana, Natalia Ababii a fost scos de sub urmărire penală pe cauza nr. 2021481427 și anume din motivul că în acțiunile lui lipsesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(1) din Codul penal.

Ca urmare reține că este incontestabil faptul că, fără careva motiv rezonabil în lipsa unor probe pertinente, în scop de a-l umili, reclamantul a fost tras ilegal la răspundere penală în cadrul cauzei penale nr. 2021481427.

Susține în continuare că, pe parcursul tragerii la răspundere penală reclamantul a fost nevoit să suporte umilință și disconfort enorm din care motiv a primit traume psihologice sub formă de stare de stres care sunt iremediabile.

Astfel, încălcările enunțate au lezat drepturile și libertățile reclamantului Denis Bejenari prevăzute de art. 6 din CEDO și pornind de la prevederile art. 3 alin.(1) lit. a), 6, 10,11 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998, urmează a fi încasat din contul bugetului de stat în beneficiul reclamantului cu titlu de prejudiciu moral suma de 3 000 Euro.

La fel reține că, reclamantul a fost nevoit să-și angajeze un apărător care prin acțiunile întreprinse a contribuit la stabilirea adevărului și respectiv la reabilitarea ultimului.

Totodată, indică că, pentru serviciile prestate de avocat în procedura legală pe cauza penală nr. 2021481427 reclamantul a achitat conform contractului de asistență juridică nr. 1195 din 04 iulie 2022 și bonului de plată din 22 mai 2023 suma de 20 000 lei.

Solicită reclamantul în cererea de chemare în judecată: încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul reclamantului cu titlu de prejudiciu moral suma de 3 000 Euro, suma de 20 000 lei cu titlu de prejudiciu material și încasarea cheltuielilor de judecată.

Poziţia instanţei de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 6 mai 2025 a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Bejenari Denis împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, cu participarea intervenientului accesoriu procurorul Natalia Ababii cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală.

S-a încasat din bugetul de stat al RM prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Bejenari Denis suma de 10 000 (zece mii) lei, cu titlu de prejudiciu moral și suma de 20 000 (douăzeci mii) lei, cu titlu de prejudiciu material cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală.

S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Bejenari Denis taxa de timbru în sumă de 200 (două sute) lei.

În rest, pretențiile reclamantului s-au respins, ca neîntemeiate.

Solicitarea apelantului:

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 8 mai 2025, Ministerul Justiției a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 6 mai 2025, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii contestate cu emiterea unei noi hotărîri prin care acțiunea să fie respinsă integral.

La 13 mai 2025 și Bejenari Denis prin intermediul reprezentantului său, avocatul Mocanu Serghei a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 6 mai 2025, solicitând admiterea apelului și modificarea hotărârii contestate în partea cuantumului prejudiciului încasat.

Argumentele apelului:

În motivarea cererii de apel, Ministerul Justiției și-a exprimat dezacordul cu hotărîrea instanței de fond în partea admisă.

Consideră apelantul că instanţa de fond a omis să cerceteze minuţios circumstanţele importante cauzei, specificul Legii nr. 1545/1998 şi implicit - necesitatea constatării ilegalităţii acţiunilor întreprinse de către organele reclamate.

Ministerul critică faptul că prima instanță nu a cercetat și nu a probat condițiile legale pentru angajarea răspunderii statului în temeiul Legii nr. 1545/1998: hotărârea nu dovedește existența unei fapte ilicite a organelor de urmărire penală sau a procuraturii, nu conține niciun act judecătoresc sau altă probă care să constate expres ilegalitatea actelor procesuale invocate și, din acest motiv, aplicarea normelor Legii nr. 1545 a fost făcută eronat și izolat, fără a respecta cerința cumulativă a art. 3 și art. 6 din lege. Ministerul subliniază că, potrivit cadrului legal și jurisprudenței relevante (inclusiv practica Curții Supreme de Justiție), dreptul la reparare apare doar dacă sunt îndeplinite toate condițiile prevăzute de lege, ceea ce nu s-a întâmplat în speță, iar instanța de fond a constatat, în mod neechivoc, ilegalitatea acțiunilor reclamate fără a avea competența sau probele necesare pentru o asemenea concluzie.

În planul probator, Ministerul arată că la materialele cauzei nu a fost prezentat niciun document care să fi sesizat sau comunicat organelor responsabile existența unor încălcări ale legalității în cursul urmăririi penale, astfel lipsind premisa esențială pentru acordarea despăgubirilor.

În ceea ce privește prejudiciul moral, apelantul evidențiază că prima instanță nu a dovedit suferințele psihice sau fizice ale reclamantului, nu a evaluat rezonabil rezonanța publică a învinuirii, durata urmăririi penale sau alte elemente prevăzute de art. 11 din Legea nr. 1545, iar suma acordată de 10.000 lei nu este motivată prin

raportare la criteriul echității și jurisprudența aplicabilă; astfel cuantumul este unul arbitrar și nejustificat.

Similar, pe componenta prejudiciului material, Ministerul arată că instanța a dispus plata a 20.000 lei pentru asistență juridică fără niciun borderou, fără un raport detaliat al avocatului sau alte probe care să ateste natura, volumul și utilitatea serviciilor prestate, ceea ce contravine cerințelor de justificare a cheltuielilor și practicii CtEDO care impune o dări de seamă asupra muncii efectuate.

Pe fondul acestor critici, Ministerul concluzionează că hotărârea judecătorească este nefondată, rezultând dintr-o aplicare eronată a normelor de drept material și dintr-o evaluare laconică, insuficient motivată, a probelor, motiv pentru care cere admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii atacate și respingerea acțiunii reclamantului.

În motivarea cererii de apel, Bejenari Denis prin intermediul reprezentantului său, avocatul Mocanu Serghei a indicat că soluția primei instanțe este neîntemeiată în partea ce privește prejudiciul moral, deoarece instanța nu a examinat complet și obiectiv argumentele și probele prezentate, încălcând obligația de motivare a hotărârii, prevăzută atât de Codul de procedură civilă, cât și de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Consideră că instanța era obligată să răspundă punctual și explicit la argumentele decisive ale părții, iar lipsa unei asemenea examinări reprezintă o încălcare a art. 6 CEDO privind dreptul la un proces echitabil.

Apelantul susține că instanța de fond nu a ținut cont de suferințele reale ale lui Denis Bejenari, generate de acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală, care au limitat libertatea și activitatea sa fizică și profesională, l-au supus audierilor îndelungate și confruntărilor, afectându-i mobilitatea și viața cotidiană. În plus, organele de urmărire penală i-au divulgat date din dosarul penal, încălcând prezumția de nevinovăție și prejudiciindu-i grav imaginea publică. Având în vedere caracterul și gravitatea acestor încălcări, suma de 10 000 lei acordată cu titlu de prejudiciu moral este calificată drept infimă și necorespunzătoare intensității suferințelor provocate.

În continuare, apelantul invocă jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, în special cauza Otgon vs. Moldova, subliniind că despăgubirile acordate la nivel național trebuie să fie adecvate și proporționale cu prejudiciile suferite, altfel persoana continuă să fie considerată victimă în sensul Convenției. Se arată că, în speță, instanța națională nu a acordat o satisfacție efectivă pentru încălcările constatate, întrucât nu a explicat de ce a diminuat cuantumul prejudiciului moral în raport cu cererea și nu a ținut cont de criteriile consacrate de jurisprudența europeană: natura valorilor personale lezate, statutul

victimei, circumstanțele faptei, precum și impactul emoțional și profesional asupra persoanei.

Apelantul subliniază că, potrivit practicii CEDO, simpla constatare a faptei ilicite este suficientă pentru a prezuma existența prejudiciului moral, acesta fiind de natură profund subiectivă și dificil de probat direct. În consecință, faptele organului de urmărire penală – care includ restrângerea ilegală a drepturilor, lezarea demnității și divulgarea informațiilor din urmărirea penală – sunt suficiente pentru a justifica acordarea integrală a prejudiciului moral solicitat în valoare de 3 000 euro.

Termenul de declarare a apelului:

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

În acest context, având în vedere că dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) a fost pronunțat la 6 mai 2025 și cererea de apel declarată de Ministerul Justiției a fost depusă la 8 mai 2025 (f.d. 53), iar cererea de apel declarată de Bejenari Denis prin intermediul reprezentantului său, avocatul Mocanu Serghei a fost depusă la 13 mai 2025, Completul judiciar constată că acestea au fost declarate în termenul prevăzut de lege.

Poziția părților în apel:

În ședința de judecată a instanței de apel, reprezentantul intimatului Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Cachița Constantin a solicitat respingerea apelului declarat de Bejenari Denis, admiterea apelului său, casarea hotărârii contestate cu emiterea unei noi hotărîri prin care acțiunea să fie respinsă integral.

Apelantul Bejenari Denis, reprezentantul său, avocatul Mocanu Serghei și intervenientului accesoriu Procurorul Ababii Natalia, în cadrul ședinței judiciare nu s-au prezentat, fiind înștiințați în mod legal, procedura de citare a fost respectată. Astfel, instanța de apel a considerat posibilă examinarea cauzei în apel, în lipsa apelantului și a intervenientului accesoriu care nu s-au prezentat. Or, potrivit art. 379 alin. (2) din Codul de procedură civilă, neprezentarea în şedinţa de judecată a apelantului sau a intimatului, a reprezentanţilor acestora, precum şi a unui alt participant la proces, citaţi legal despre locul, data şi ora şedinţei, nu împiedică judecarea apelului.

Aprecierea instanţei de apel:

Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul consideră

apelurile declarate drept neîntemeiate și care urmează a fi respinse, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decît aceea din hotărârea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor cînd consimte şi cînd hotărârea este atacată şi de alţi participanţi la proces.

Potrivit art. 385 lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul și să mențină hotărârea primei instanțe.

Conform dispozițiilor art. 130 alin. (1) Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În temeiul art.240 alin.(1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării cauzei şi admisibilitatea acţiunii.

Conform art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată.

Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanțele care au importanță la soluționarea cauzei şi care au fost verificate în ședința de judecată multilateral, complet şi au fost elucidate probele privind circumstanțele constatate ale cauzei.

Concluziile privind circumstanțele de fapt ale cauzei se motivează în hotărâre prin probele enumerate în art. 117 Cod de procedură civilă, iar în conformitate cu art. 118 alin.(1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres, obligă instanța de apel să verifice circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În această ordine de idei, instanța de apel constată că, prima instanța a determinat corect raportul juridic dedus judecății, circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei au fost stabilite şi elucidate pe deplin, probelor prezentate a dat apreciere completă, obiectivă şi sub toate aspectele, iar hotărârea este legală şi întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor şi intereselor legale a participanților la proces.

Conform prevederilor art. 3 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești, în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material şi moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum şi în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată; e) efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației; f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum şi în urma blocării conturilor bancare. Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură şi din instanțele judecătorești.

În virtutea art. 6 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea şi modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul: a) devenirii definitive şi irevocabile a sentinței de achitare; b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare; c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice; d) adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art. 313 alin. (5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații.

De asemenea, articolul 10 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, statuează că dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea şi în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6 din Lege.

În context, Colegiul judiciar relevă că în sensul dispozițiilor enunțate este de înțeles că, pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare şi de anchetă sunt necesare condiții speciale şi anume: că fapta ilicită, în calitate de condiție generală a răspunderii delictuale, va avea particularități în materia respectivă, prin urmare nu orice acțiune ilicită a organelor de anchetă şi judecată atrage răspunderea statului.

O altă condiție necesară pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare este actul de reabilitare, care şi atestă admiterea erorii judiciare şi prejudicierea neîntemeiată a persoanei.

Din normele citate Colegiul desprinde că pentru a fi întemeiate pretențiile de încasare a prejudiciului în condițiile Legii nr.1545 din 25 februarie 1998, în primul rând acestea trebuie să fie pasibile reparării prin prisma art.3 din lege, în condițiile respectării cumulativ a dispozițiilor art.6 al aceleași legi.

Instanța de apel reține că, prin cererea de chemare în judecată depusă de Bejenari Denis împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, s-a solicitat încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul reclamantului cu titlu de prejudiciu moral suma de 3 000 Euro, suma de 20 000 lei cu titlu de prejudiciu material și încasarea cheltuielilor de judecată.

Fiind învestită cu soluționarea cauzei în fond, prin hotărârea din 6 mai 2025, Judecătoria Chișinău (sediul Centru) a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Bejenari Denis împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, cu participarea intervenientului accesoriu procurorul Natalia Ababii cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală.

S-a încasat din bugetul de stat al RM prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Bejenari Denis suma de 10 000 (zece mii) lei, cu titlu de prejudiciu moral și suma de 20 000 (douăzeci mii) lei, cu titlu de prejudiciu material cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală.

S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Bejenari Denis taxa de timbru în sumă de 200 (două sute) lei.

În rest, pretențiile reclamantului s-au respins, ca neîntemeiate.

Astfel, potrivit art. 1 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul şi condiţiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acţiunile ilicite comise în

procesele penale şi contravenţionale de organele de urmărire penală, de procuratură şi de instanţele judecătoreşti.

Reiterează instanța de apel că în virtutea art. 2 alin.(1) din Legea nr.1545 din 25 februarie 1998, se identifică expres că, în sensul prezentei legi, acţiuni ilicite sunt acţiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanţei de judecată, care exclud vinovăţia acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nicio persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere şi nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcţie de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanţa de judecată, manifestate prin încălcarea intenţionată a normelor procedurale şi materiale în timpul procedurii penale sau contravenţionale (infracţiuni).

Potrivit art. 3 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material şi moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: 6 a) reţinerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declaraţie de a nu părăsi localitatea sau ţara, tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunităţii; c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziţiei, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcţie), precum şi în urma altor acţiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; d) supunerii ilegale la arest contravenţional, reţinerii contravenţionale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenţionale de către instanţa de judecată; e) efectuării măsurilor speciale de investigaţii cu încălcarea prevederilor legislaţiei; f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ştampilelor, precum şi în urma blocării conturilor bancare. (2) Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcţie de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură şi din instanţele judecătoreşti.

Conform prevederilor art. 2007 alin.(1) lit. a) Cod Civil, prejudiciul cauzat persoanei prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanei responsabile, în următoarele cazuri: condamnare ilegală, tragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea.

În corespundere cu art. 2036 alin.(1)- (3) Cod Civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanţa de judecată are

dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin plata de despăgubiri. (2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existenţa şi întinderea prejudiciului patrimonial. (3) Reparaţia prejudiciului moral se face şi în lipsa vinovăţiei autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declaraţiei scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancţiune administrativă a arestului , muncii neremunerate în folosul comunităţii şi în alte cazuri prevăzute de lege.

Potrivit art. 2037 alin.(2) Cod civil, caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luînd în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrîngerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Incidente speței sunt și prevederile art.7 din legea Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, care stabilește că persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie: a) salariul şi alte venituri provenite din muncă, ce constituie sursa ei principală de existenţă, de care a fost privată în urma acţiunilor ilicite; b) pensia sau indemnizaţia a cărei plată a fost sistată ca urmare a arestului ilegal şi ţinerii sub arest; c) averea (inclusiv depunerile băneşti şi dobânzile aferente, obligaţiile împrumuturilor de stat şi cîştigurile aferente) confiscată ori trecută în venitul statului de către instanţa judecătorească sau ridicată de organul de urmărire penală, precum şi averea sechestrată; d) amenzile percepute ca urmare a executării sentinţei judiciare şi cheltuielile de judecată suportate de persoana fizică în legătură cu acţiunile ilicite; e) sumele plătite de ea pentru asistenţa juridică; f) cheltuielile pentru tratamentul ei, tratament determinat de aplicarea faţă de aceasta a unor acţiuni ilicite (a maltratării); g) cheltuielile efectuate în legătură cu chemările în organul de urmărire penală, organul procuraturii sau în instanţa judecătorească.

Din materialul probator al cauzei s-a stabilit că, prin ordonanța procurorului în Procuratura mun. Chișinău, (Oficiul Ciocana), Natalia Ababii, din 09.02.2022 s-a dispus punerea sub învinuire a lui Bejenari Denis în cadrul cauzei penale nr.2021481427, fiindu-i încriminată săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(1) Cod penal, escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, și ai înainta numitului acuzarea.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura mun. Chișinău, (Oficiul Ciocana), Natalia Ababii, din 31.10.2022, s-a dispus: scoaterea de sub urmărire penală a lui Bejenari Denis din motiv că, fapta nu întrunește elementele componenței de infracțiune și clasarea cauzei penale și a procesului penal nr. 2021481427, pornită la 27.12.2021 în temeiul prevederilor art. 190 alin.(1) Cod penal.

Aici, Completul judiciar apreciază ca fiind justă concluzia instanței de fond prin care a constatat că reclamantul Bejenari Denis a fost reabilitat pe deplin, fiind

scos integral de sub urmărire penală la data de 31.10.2022, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Or, în temeiul art. 284 alin. (1) Cod de procedură penală, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare şi finalizare în privinţa persoanei a oricăror acţiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată.

Conform prevederilor art. 6 lit. b) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea şi modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul: scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare.

În conformitate cu prevederile art. 66 alin.(3) Cod de procedură penală, în cazul în care învinuirea nu a fost confirmată, învinuitul sau, după caz, inculpatul are dreptul la reabilitare. Potrivit art. 524 Cod de procedură penală, persoanele cărora, în cursul procesului penal, prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală sau ale instanţelor judecătoreşti, li s-a cauzat un prejudiciu material sau moral au dreptul la despăgubire echitabilă în conformitate cu prevederile legislaţiei cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală şi ale instanţelor judecătoreşti. În continuare potrivit art. 525 Cod de Procedură Penală, acţiunea pentru repararea prejudiciului poate fi iniţiată în termen de trei ani de la data apariţiei dreptului la repararea prejudiciului conform prevederilor art. 6 din Legea nr. 1545- XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reperare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti. Iar, potrivit art. 53 alin. (2) din Constituția Republici Moldova, statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvîrşite în procesele penale de către organele de anchetă şi instanţele judecătoreşti.

Prin prisma criticilor aduse în cererile de apel, Colegiul apreciază ca fiind corectă soluţia primei instanţe de admitere parțială a acţiunii înaintate, în condiţiile în care prima instanţă a reţinut că cerințele invocate de către reclamantul Bejenari Denis cuprind cadrul legal de adresare în instanța de judecată, iar obiectul litigiului dedus judecății îl constituie raporturile juridice rezultate din cauzarea de prejudiciu material și moral prevăzut de Legea nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de cercetare penală și de anchetă preliminară, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești invocată de către reclamant.

Contrar susținerilor Ministerului Justiției, nu este necesară existența unei constatări separate a comportamentului nelegal al organelor de urmărire penală, întrucât Legea nr. 1545/1998 instituie un mecanism obiectiv de reparare a prejudiciului. Răspunderea statului nu este condiționată de vinovăția sau rea-

credința organelor de urmărire penală, iar persoana lezată nu este obligată să probeze culpa acestora. Este suficientă dovedirea faptului că s-au aplicat măsuri procesuale penale împotriva sa, iar ulterior cauza a fost încetată pe motiv de neîntrunire a elementelor infracțiunii.

Sub acest aspect, critica Ministerului privind lipsa unui act formal de constatare a ilegalității acțiunilor organelor de urmărire penală este nefondată, fiind contrară chiar spiritului Legii nr. 1545/1998, care prevede că prejudiciul se repară indiferent de culpa persoanelor cu funcții de răspundere. Instanța de fond a reținut, în mod corect, că încetarea urmăririi penale pe temeiul lipsei elementelor infracțiunii atrage dreptul reclamantului la reparație.

Referitor la prejudiciul moral, instanța de apel observă că prima instanță a analizat criteriile relevante prevăzute de art. 11 al Legii nr. 1545/1998, luând în considerare durata procedurilor penale, natura măsurilor procesuale aplicate, impactul asupra vieții personale și profesionale a reclamantului, precum și efectele psihologice inerente tragerii la răspundere penală în mod nejustificat. Stabilirea cuantumului prejudiciului moral este o prerogativă exclusivă a instanței, care apreciază în limitele principiului echității, având în vedere probatoriul administrat și circumstanțele particulare ale cauzei.

În ceea ce privește prejudiciul material, instanța de apel reține că la dosar au fost depuse contractul de asistență juridică și bonul de plată aferent, acte care atestă plata efectivă a onorariului și existența unei obligații certe, lichide și exigibile, fiind suficientă demonstrarea caracterului real și necesar al serviciilor prestate.

Respectiv, în accepțiunea instanței de apel realizarea unui drept nu se face gratuit, fără a fi supus unor rigori procedurale în ceia ce privește respectarea sarcinii probațiunii, iar la caz apelantul Bejenari Denis, prin prisma raționamentului instituit la art.118 alin. (1) Cod de procedură civilă, a demonstrat într-o oarecare măsură cele invocate.

În concluzie, Colegiul relevă și reiterează corectitudinea instanței de fond, care justificat a admis parțial pretenția reclamantului/apelant privind repararea prejudiciului material și moral în temeiul Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești, iar în cererile de apel nu au fost prezentate careva probe, motive și situații ce ar răsturna situația și ar fi determinate pentru a combate motivarea instanței de fond.

În acest sens, Colegiul civil relevă că argumentele invocate de apelanți, în susținerea poziției sale, nu pot fi reținute de către instanța de apel, deoarece se combat cu cele invocate supra şi se axează asupra circumstanțelor care au fost constatate şi elucidate pe deplin de instanța de fond, având la bază cumulul de probe, care au fost administrate şi apreciate cu respectarea normelor de drept procedural şi susținute de normele de drept material.

În circumstanțele de fapt și de drept constatate și descrise, deoarece hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, adoptată cu respectarea normelor de drept material și procedural, cu verificarea și aprecierea corectă a probelor administrate în conformitate cu cerințele art. 130 Cod de procedură civilă, iar motivele invocate de apelanți în cererile de apel se reduc, în marea sa majoritate, la critici formale, lipsite de suport probant și în lipsa unei justificări legale, Completul judiciar consideră apelurile neîntemeiate și care urmează a fi respinse, cu menținerea hotărârii primei instanțe pronunțată în cauză.

În conformitate cu prevederile art. 385 lit. a), art. 389, art. 390 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru-

d e c i d e :

Se respinge cererea de apel declarată de Bejenari Denis prin intermediul reprezentantului său, avocatul Mocanu Serghei și cererea de apel declarată de Ministerul Justiției.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 6 mai 2025.

Decizia este definitivă și executorie din momentul emiterii, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de 2 luni de la comunicarea deciziei integrale, prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie.

Preşedintele şedinţei,
Judecătorul Arhip Valeriu

Judecătorii: Corlăteanu Diana

Ghedrovici Nicolae